

Eerste oogst

C.S. Adama van Scheltema

bron

C.S. Adama van Scheltema, *Eerste oogst*. W.L. & J. Brusse, Rotterdam 1912

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/adam003eers01_01/colofon.php

© 2015 dbnl



L.S.

Na verloop van een tiental jaren voor den herdruk van mijn beide eerste bundels gesteld, voelde ik mij tot een schifting genoopt: - Geschreven toen het getij der voorgaande literatuurperiode verliep, vormden vele gedichten nog de uitdrukking van te tijdelijke en voorbijgaande gevoelens, om te voldoen aan den toets eener meer algemeene schoonheid en werkelijkheid. Ik verzamelde dus - slechts hier en daar iets wijzigend - als 'eerste oogst' uit die beide eerste bundels een bloemlezing van wat ik door de jaargetijden heen zich als een ontwikkeling had zien ver-beelden van meer persoonlijk-bijzondere naar meer algemeen-menschelijke ontvankelijkheden, totdat ik langs 'een weg van verzen' 'uit den dool' was geraakt en bij het voller licht 'van zon en zomer' in het eigen ook het algemeener nieuwe geluid had gevonden. In dien zin vormt thans de hier gekozen bundel, als inleiding, met de vier volgende een geheel, en - voor de lyriek - daarmee te zamen een practijk der theoretische beschouwingen, welke ik als 'de grondslagen eener nieuwe poëzie' heb ontwikkeld.

A.v.S.

I.

I. De duiker.

Op 't bergvlak peinsde ik bij de diepe bron,
Ik mijmerde over 't beeld van 't eigen leven,
En tuurde in 't grondloos diep naar 't wondre beven,
Waar ik me een schemerlach van God verzon.

'k Dook in mijn ziel, - het water rilde in reven, -
Langs gladde wanden gleed mijn hand, - ik won
Een paarl, - ik steeg, - mij scheen in volle zon
De matte glans om een geheim geweven!

'k Zag op: - der bergen grijns stond stram in spot,
De zon joeg juichend door het wijd heelal
En lachte mij tot schreiend kind, tot zot!

Ach! 'k droeg een korrel zand, - geen godsvazal
Was 'k meer, - voor wien? voor wat? - Ik zag mijn lot,
En snikkend - lachend, vond ik 't pad naar 't dal.

II. Fabrieksrook.

Zoals een zuil van rook haar klim in 't steile
Zoo grootsch waant, wijl de lucht haar roerloos draagt,
En van beneê haar hitte en arbeid schraagt,
Tot zij het wanklend hoofd verbergt in 't ijle, -

Zoo steeg ik statig uit de nauwe laagt',
En stuwde een stoet van donkre droome' uit veile
En zieke ziel, - toen boog 'k het hoofd een wijle,
Waar de eigen geest tol voor den hemel vraagt: -

Ik zie me uit vuur en bloed en zweet geboren,
Mijn ziel zwerft weenend bij het morgengloren,
Een roetvlok duizel ik op wilden wind!

Ai mij! ik weet, ik was een eenzaam kind,
Geen kind in lijde': in wéten was ik blind, -
Waar is mij thans een plaats van rust beschoren?

III.**Na een gesprek met een vriend.**

Wat raakt het mij, waarom gij schamper lacht,
Nu uit de blonde Lente mij zoo blijde
En gulle glimlach schijnt, als in de tijden
Van jammervolle jeugd mij niemand bracht!

Zoo wèl gevoelde ik hoe de Muze leidde
Mijn bleeke ziel naar al die voorjaarspracht,
Die 'k bevend blij mij soms in stilte dacht,
Maar die ik nimmer nog aan andren zeide.

Vriendschap reikt schoonheid in de eenzame ziel, -
Schoon is de smart, zoo hare wond weer heelde, -
Schooner is liefde - - en allen zijn zij schriel!

Zie vriend: die breede wereld breidt haar weelde
Voor mijne voeten, waar ik duizlend viel, -
Ik snik en weet, dat 'k nooit die schoonheid deelde!

IV.**Aan den vijver.**

Toen kwam de zon! - de hemel, schoongeveegd,
Leek versche lucht, van voorjaarsvreugde dronken,
Die heel 't jong-levend loof als bronzen vonken
En gulden-groene vlinders licht beweegt.

Ik stond aan 't koele vijvervlak verzonken
In 'n droom van jeugd, - bij al die stemmen zweeg 't,
Als 't donker graf waarop een zonde weegt, -
Dát oog bleef stil en strak bij 't daagsche pronken.

Maar 'k dacht: 'wat kost ons hart de levensblijheid
Meer dan dat kleine beetje stille wijsheid,
Dat 'n zonnestraal bij lentedag vertelt?'

Toen rilde een wind over het zonnig veld,
Die heeft het rimplend vlak met goud beleid,
En 'k zag zijn glans, en 'k hoorde 't ruischen: 'geld!'

V.**Het gouden kalf.**

Ai veil geslacht! dat wikt en weegt en telt,
Van andren koopt hun liefde en laf geweten,
Dat lacht en kruipt en zinkt in zonde en zweet, en
Meer nog dan dat: - uw ziel verkoopt voor geld!

Ai ziek geslacht! ziek in uw wijze weten,
Ziek in uw ziel, ziek waar ge uw wetten stelt,
Ziek tot uw bloed en merg voor 't bleeke geld, - -
Al wat waarachtig is, is lang vergeten!

De Lente komt, - ik zet me aan 't gouden kleed,
En hef mijn aanzicht tot haar blijde oogen, -
Wij zitten saam en zien naar 't menschlijk leed;

Ik zie mijzelf, een blinde jeugd onttogen,
Uit valsche leer voel 'k dat 'k dit ééne weet: -
Dát wat de menschen doen is gruwbre logen!

VI. Kind en mensch.

Hoe heerlijk-goed is 't een klein kind te wezen, -
Klein voor de eenheid van het groot heelal,
De pracht, die nooit dit hart bereiken zal,
Waarnaar wie grooter ware' een wereld wezen.

O! in een kinderziel wijsheid te wegen,
Die 't wisslend leven al zijn kindren geeft, -
Als elk maar weent en lacht - waarachtig leeft, -
Zóó kind bij menschen is een rijke zegen!

Ik voel geen lastig lijf: - mijn ziel alleen
Buigt zich en luistert naar wat is geleden,
Een diepe rust ligt toovrend om mij heen
Naar 't oord, dat door geen mensch nog werd betreden.

De warme zon bloeit voor mijn stille voeten, -
Mijn oogen lachen zacht, haar stil te groeten.

VII.**Bij een beeld in een parkvijver.**

De heete zon lacht met haar volle facie
De malle menschen uit, - damp't in de straten,
Verguldt in 't park de blaadren tot dukaten,
En schenkt der zondige aard haar gulle gratie.

De burgerij trekt op: - uit alle gaten
Treedt 't zoet gezin met deftig stijve gratie,
En lonkt en schuift en sleept in 't park zijn staatsie,
En knikt en knipt en wandelt wijs te praten.

Zeg arme liên, van 't vet der aard verzadigd,
Waarom staat uw gezicht zoo stil-verveeld,
Waarom zoo plechtig-wijs en wèl-bezadigd?

O Holland's burgerij: - zoo 't vijverbeeld
Tot naakt heusch-levend mensch zijn begenadigd
Lijf betoovert - - dan waar 't fatsoen gekeeld!

VIII.**Wakker worden.**

Door lichte droomen straalt de lichte morgen,
En streelt mij zooals moeder deed, en legt er
Een bloem van zon op de oude spreij, en vlecht er
Het dierbaar beeld van verre kinderzorgen.

En 'k ben weer kind, - niet beter - ach! niet slechter
Ook dan thans, en schoolziek heb 'k 't hoofd geborgen,
Diep onder 't dek voor 't bange uur verborgen - -
't Is lang geleên: - ik ben mijn eigen rechter!

Wij allen talme' aan de' uchtend van ons leven
En bergen 't schreiend hoofd voor 's levens school: -
Waar is onze angst, - waar onze jeugd gebleven?

Doch wien, die eens als kind voor 't leven school,
Heeft het bij ramp en leed zooveel gegeven,
Dat hij niet zwerv' en snikk' en eeuwig dool'!

IX. Luchtgevecht.

De zon die blaast een lustige schalmei
En stuurt haar lichten troep den wolken tegen,
De steigerende luchten schoon te veggen, -
De witgebolde vijand schaart zijn rij.

De wind pijpt op zijn doedelzak de zege,
Bestormt de luchtkasteel' aan alle zij,
En jaagt zijn koppels 't vlugge licht aan lij, -
Het is één strijd, één tintelend bewegen.

't Schaatrend gevecht vervult de hemelgaarde, -
Daar breidt het gouden licht zijn flanken uit,
En spranklend buitlen beï op lachende aarde -
De daverende zon neemt heel den buit!

Zoo breekt mijn lichte geest de laatste wolken,
Zoo komt een blij geluk mijn ziel bevolken.

X. Stadsklokken.

Een laatste roep der donkre stad verzonk,
Het zwijgend water wiegde gouden spranken,
Nog poosde een late lichtschijn bij een kranke,
Bij zuren arbeid, - of een zoeten dronk.

Toen galmde de verlaten stad en schonk
Een donkren stroom van volle bronzen klanken
In mijne open ziel, - ik boog tot danken,
Toen 't dreunend antwoord in een cirkel klonk.

Zoo breekt een lied uit elken hoogen toren,
En slaat een band van jublende geluiden
Om ieder eenzaam hart, dat nog kan hooren;

Een krans van klokken komt me 't uur beduiden,
Daar stijgt mijn donkre ziel in lichte koren, -
Daar slaat mijn hart, dat als een klok gaat luiden!

XI.**Zonsverduistering.**

Een zwarte vlam zal 't klare licht bederven,
Een matte schemer gaat de lucht besmeuren,
De kwijnend-zieke zon verbleekt van kleuren, -
Dood hangt de lucht in bange doode verven;

De menschen meenen, dat hun God gaat sterven,
Reeds komt de donkre satan 't doodshemd sleuren:
Wat gaat hun bevend bonzend hart gebeuren,
Als zij hun God en licht - en leven derven!

Menschen op áárde viert uw God zijn feest,
Die nog uw slechte ziel en blikken kluistert,
Dien gij nog mint, en haat, - en immer vreest:

Een bleek brok geld heeft ziel voor ziel verduisterd
En spreidt zijn gier'ge grijns om ieders geest,
Dat elk slechts 't eigen kloppend hart beluistert.

XII.**Aan de grens.**

Ik voel me een arm en heel verlaten mensch:
Weer is een deel van 't duister boek gesloten
En de afgeleefde tijd teruggestooten, -
Nu staan mijn wankle knieën aan de grens.

Dreunend valt daar de poorte in doffe sloten
En bergt het tuchthuis, dat ik diep verwensch,
En in den kalmen avond wacht mijn wensch
Naar wat in klaren morgen ligt besloten.

Vergeef! - ik weet het zonde hier te dralen:
Bij 't eigen angstig harte te overleggen,
Hoe groot het was, - hoe smartlijk het kon dwalen; -

Ach waar' me een borst, om er mijn hoofd te leggen,
Om samen in dat scheemrend dal te dalen, - -
Om te gelooven, en geen woord te zeggen!

II.

XIII.

Angst.

Langzaam - langzaam dringt elke huis zijn ruigen
 Kop naar voor en dreigt mijn zwak lijf te breken,
 Vlucht! vlucht de stad! voor ik te zwak gebleken
 Ben, - mijn bang bloed slaat ribbe' als broze duigen!

Op! op! het is nog tijd, - mijn armen steken
 Als ijzren schroeven ter weerszij, en buigen
 Uit elkaar de' onverzetsbren last, - betuigen
 Hun kracht, die voor geen kracht nog is geweken.

Ons overstelpend is het donker leger,
 Dat deez' vloekbre staat op onz' borsten zendt
 Om ons te deuken, - maar wie recht den weger
 Houdt van goed en slecht - o hij wint in 't end!

En wie niet 't zwaard hief tot den laatsten dag, -
 Hem waar' het wel, zoo 't viel bij de' eersten slag!

XIV.**Nachtwind.**

De wind loopt in den zwarten nacht te loeien,
Hij rent de wereld door om iets te moorden,
Of ik verstond die weggerukte woorden -!
Daar is een wild gerucht, een lied aan 't groeien!

Mijn schemer-stille huis wacht dien verstoorden
Vreemdling, - daar komt hij door het venster roeien
En blaast mijn rozen, die in 't lamplicht bloeien,
Over de slapende aarde, als roode akkoorden.

Als een vergeten beeld zat ik te staren,
Mijn schemerende ziel hoorde niets meer, -
Totdat op eens een lied de stille snaren

Deed beve', en ritmen rilden in een heer
Mijn roode lippen af, als roode blâren, -
De stormwind strooit ze in vreemde zielen neer.

XV.**Dageraad.**

De klare nacht week met zijn zilvren starren
Voor de' onbespeurden dag, die ruischloos steeg,
Elk ding dat sterflijk was rustte en zweeg, -
De nacht bleef in het roerloos loover warren.

Toen 't lichtelooze licht zijn verven kreeg,
Deed het een donkren torenromp verstarren,
Zijn steile groei versteende in 't uchtend-marren, -
Dáár straalt zijn koopren haan in 't lichtbeweeg!

Mijn geest slaat in de ijle lucht zijn rijken
Groei, - ziet den nieuwen dag in 't lichtend pad,
Mijn stille oogen lache' in 't blijde kijken; -

Mijn geest, wij wonen in de lage stad,
Waar trane' als starren voor het daglicht wijken; -

Stil, alles slaapt nog, doodlijk afgemat!

XVI.**In het park bij avond.**

De zoete geuren van den Zomer speelden
Met zilvren schimmen van de matte maan,
In 't glanzig water doolde een witte zwaan, -
Een witte bloem, waar 't licht heur veeren streelde.

In 't bevend hart voelde ik de zoete weelde
Zoo veler minnende harten opengaan,
Ik zag de kostbre bloem der liefde staan, -
'k Dacht: of toch ééns die menschen englen teelden!

O! kon ik al die liefde in verzen dringen,
Mijn liefde in ál mijn dierbre woorden zingen,
En ál mijn woorden aan hun voeten dragen: -

Een lichte vlam sloeg uit elk woord haar zwingen,
En deed in elke ziel den morgen dagen,
Dien in den nacht mijn dichteroogen zagen.

XVII.**Na den regendag.**

De woeste sterke wind zong zulk een banger
Zang, de wolken goten hun grauwe kruiken
Op de aarde leeg, - vergeefs sloot ik mijn luiken:
Het was het jagend lied van wild verlangen!

Dien gulden avond vlamde 't in de struiken,
Als tranen op bebloosde kinderswangen, -
Waar 'n roode zon in elken drop bleef hangen,
Ging 'k langs het stralend pad den Zomer ruiken.

Vriend, luister aan mijn borst: - hoort gij den storm,
Die zingt en jaagt - juichend in 't harte viel,
Waar in mijn tranen' als rijpe vruchten beven?

Eens spiegelt zich een gansche wereldvorm,
Als zon in dauw, in elke menschenziel - -
Wij weten 't vriend, - wij zullen 't niet beleven!

XVIII.**Nachtbloemen.**

De lage zon goot langs de heuvelkammen
Haar goud, als was een vat vol wijn gebroken,
De doffers koerden, in hun nest gedoken,
De koekoek antwoordde van verre stammen.

De avondbloemen hadde' heur kroon ontloken,
Vol zoete geuren om haar kelk, de stramme
Oude dennen droegen toen roode vlammen, -
Het was een avond vol van wondre sproken.

Zoo golve' in de' avond van een wereld geuren
Van vreemde bloemen, in één nacht verbloeid,
En zwarte stammen dragen gouden kleuren,
Totdat hun vragende armen zijn vergloeid.

De avond sterft, die 't morgen dagen doet, -
Ik weet niet of ik lache' of schreien moet.

XIX.**Eenzaam.**

De sombre pijnen ruischten, - kreunend bogen
Hun donkre kronen neder naar de korst
Der aarde, - de winden sloege' aan mijn borst
Hun grauwe vleugels, - de struiken hadde' oogen.

Ik vluchtte de verlaten hei, - de vorst
Der eenzaamheid, de vale raaf, gevlogen
Op mijn schouders, zat over mij gebogen,
Dat ik de bange lucht nauw aadmen dorst.

Bij 't witte dorp groette een levend wezen,
Een gulle boer van achter 'n volle kan,
En voor zijn groet smolt alle leed en vreezen.

O! wanneer komt de tijd, dat ieder man
In elk paar ooge' een vriendengroet zal lezen,
Geen menschenhart eenzaam meer leven kan!

XX.**Tot de armen.**

Weer groef die steenen stad haar grauwe blikken
Diep in mijn open hart, waarin 't verhaal
Van zon en zomerlucht kwijnde in de taal
Der heugenis, die in haar rook ging stikken.

Bij die meedoogenlooze sombre praal
Voelde ik een lust om het luid uit te snikken:
Waar bloeiden aan die mure' in donkre dikke
Schimmel de bloemen van een ideaal?

Maar toen ik te avond, in het grijze licht,
Langs de oude gladde dorpels van de armen
Mijn schatten zocht, zonk van mijn hart 't gewicht

Van eigen leed, - toen bloeide in mij die warme
Bloem van Liefde open voor wat er ligt
Aan straat en spelend glimlacht om erbarmen.

XXI.**Zomermiddag.**

De middagzon groeit langs mijn open ruiten,
Daarbinnen droomt een volle roos van blijheid,
Ver speelt een orgel 't heerlijk lied van vrijheid,
Een jongen loopt er langs, dat lied te fluiten; -

Soms, in een zomermiddag, zwijgt de tijd
Van al wat leeft, - mag dan een mensch, als buiten
Het leven wiegt en zingt, zijn oogen sluiten
En droome' als 'n bloem aan 'n venster neergevlid? -

Wie ligt in leegen slaap bij heete vuren,
Wie is er stil waar alle menschen vechten
En elke dag ons elke rust bestrijdt! -

En toch: - wie was zoo groot uit stille uren
Een krans van zoete harmonie te vlechten,
Die op zijn doodbed om zijn slapen glijdt? -

XXII.
Regen.

Toen kwamen dagen van eindlozen regen,
Van heel diep treurende muziek, die speelde
Van den hemel en de dake' en verveelde
Mijn groot warm hart, in het zonlicht gedegen.

En geen die niet in 't moedeloze deelde
En gedwee mee-weende, en zich niet verlegen
Over zichzelf boog, want wie had gekregen
Zooveel blij's, dat binnen een vogel kweelde?

Ook ik boog neer en kon niet vroolijk zijn,
Maar toch droeg ik de vlam van heerlijk weten
Met me en stroomde door 't bloed een versche wijn.

En 'k dacht aan hen in wier vaneengereten
Ziel hun weene' een eendre muziek deed zijn, -
En ik was stil - ik was mijzelf vergeten!

XXIII.**Avond in stad.**

Het goud-gebrande licht droop van de treden
Der gevels, - gele meiwijn in het koel-
Vat van den heldren nacht, - zacht rees 't gewoel
Der dorst'ge stad, als in een kerk gebeden.

Ik zag en glimlachte naar 't heilig doel
Van elken dag, - de wereld leek tevreden,
En aan mijn voeten zonk het ver verleden,
Vol donkre schatten van eenzaam gevoel.

Toen zag ik hoe de zon haar gouden zaad
In de aarde strooide, waar het 's morgens bloeide,
Een hooge val van licht stond in de straat.

O! 'k voelde in mij hoe 't nieuwe leven groeide, -
Gaf ik aan allen - állen 't gouden zaad
Van 't licht, dat door mijn stille handen vloeide!

XXIV.**Morgen in de bergen.**

De zilvren morgen steeg over het dal,
Het leek of aan de steenen rozen bloeiden,
De bleeke nevels weke' en reze' - en groeiden
Als witte anemone' in 't licht heelal.

Toen rijpte 't klare zonlicht zelf, en vloeide
Als zuiver-blanke room van wal tot wal, -
Tot het op eens in overvullen val
Het vale meer met brandend goud besproeide.

Zoo stijgen zacht de schimmen uit mijn donker
Tot zij voor de' adem van den dag verzinken,
Zoo bloeit een bloem uit elken zonneflonker,

Tot op eenmaal als 'n bron mijn hart te blinken
Ligt voor iedereen - o! hoor stil, wat klonk er:
Is het een mensch die uit dat hart komt drinken?

XXV.**Hitte.**

Hoog staat het stralend witte zonjuweel
En slaat zijn heete licht op 't land te gruis,
De zilvren vlammen laaie' uit 't hemelhuis,
De barnende aarde blakert grijs en geel.

Elk buigt zijn rug onder het zware kruis
Van vlamme', een last van vuur, - het lijkt of heel
De wereld brandend draait, - de zon ziet scheel
En kookt het gulzig zweet op 't heet fornuis.

Kon ik die zon aan beî mijn borsten drukken
En drinken van haar licht, dat ik in dagen
Van duisternis de menschen zou verrukken!

Wie dorst zijn ziel in 't barre zonlicht dragen,
Om uit zijn hart voor andren de' oogst te plukken, -
Wie dorst om zweet - wie dorst om waarheid vragen?

XXVI.**De dorpskerk.**

Waar nog de oranje lucht in 't Westen blaakte
- Haar lichternis den schuwen nacht bedwong -
Rees aan mijn weg een donker dorp, daar zong
Murmlend een laat gebed, - de kudde waakte.

Dan zag 'k hoe de oude kerk haar klimop-wrong
Tot hoogen paarsen bisschopsmantel maakte,
En als een wondre vogel 't kroost bewaakte,
Dat bang onder haar veil'ge vleugels drong.

Maar langzaam zonk die gloed, het purper sleet, -
De naakte maan was op haar troon gestegen;

Zoo valt eens van elk ding elk logenkleed
En staat één licht boven de wereldwegen;

Ach, wie, die in zichzelf om vrede streed,
Heeft niet geknield voor 'n afgodsbeeld gelegen!

XXVII.**Iris.**

Over het grauwe golvend bergland joegen
De angstig zwangre wolke' hun nacht, - de wilde
Donder loeide, - en de doffe echo's rilden
Tot zij hun roffel uit alle rotsen sloegen.

Maar waar tot mij de hemel boog, daar tilde
De lucht heur zware wimpers op, - haar voegen
Barstten open - en breede stralen droegen
Het druipend goud op 't hoogland, waar het trilde.

Toen groeide over mijn duizlend hoofd uit vale
Diepten een purpren vlam, die langzaam steeg,
Om als een blonde engel naar 't licht te dalen.

O dat mijn lied die lichte vleugels kreeg! -
Dat het als Iris uit den nacht kwam stralen, -
Zijn glans als 'n engel naar de toekomst neeg.

XXVIII.**De oogst.**

En de eerste zicht zeeg door het mischend graan,
En de eerste cirkel gleeed, als de ebbe in zee,
Aan 't golvend veld terug, - de schorre sneê
Rustte niet meer na de eerste wreede baan.

Toen voelde ik hoe de zonnestralen mee
Met de aren vielen, 'k zag de zonschoof staan
Over de lande' en 'k hoorde 't oogstlied aan,
Dat fluistrend door de volle halmen gleê.

En ik zocht in mijn hart, of uit zijn grond
Ook 't oogstlied rees, - ook ik het gouden koren
Tot rijpe garven van mijn vreugde bond: -

Zie, 't welig graan wiegde in de diepe voren
Op de' akker van mijn hart, -
O! de oogst dien 'k vond
Was deez': nooit gaat één menschenhart verloren!

III.

XXIX.**Herfstnacht.**

Langs wei en wilgen gleê de vochte nacht,
Het deinzend witte kleed golfde en bezoomde
Het lage land, - boven den herfstdauw doomde
Het blinde oog der maan, - zoo stil - zoo zacht.

De schim der stad ontvlood een matte klacht,
Ginder en verder stond een boom, en droomde
Eenzaam, - van mistig natte takken stroomde
Aldoor, aldoor een doode bladervracht.

Toen dacht ik aan ons werk, o kameraden!
Hoe nachten nog om onze schouders hangen,
Om zwakke lichtgestalten, zwaar beladen:

Wij schudden 't menschenlot, door vreugd bevangen, -
En slechts een dorre vloed van vale bladen
Ruischt in het meer van mateloos verlangen!

XXX.
Kindje.

(Voor Lizelotte.)

Kindje! dat zacht met je vlasblonde popje
 Speelt, je rein stemmetje kan nog niet schreien,
 't Lacht nu en zingt in moederlijk verblijen
 Teederlijk voor popje een liedje, - je kopje

Wiegt als een bloemetje, dat bij het glijen
 's Avonds van de' avondwind, 't zijige kopje
 Deint, en vleiende van de zon nog 'n dropje
 Krijgt van haar wijn, om welig te gedijen.

Kindje! nu wiegt het leven je in zijn
 Breede armen, als een popje zoo zacht, je
 Oogen zijn bloemen, - het daglicht dat lacht je
 Moederlijk toe, - het sterke leven wacht je, - -

Mocht eenmaal, - o! kindje moge altijd mijn
 Liefde als 'n krans muziek om je hoofdje zijn!

XXXI.

Intocht.

Toen werd die blauwe hemel al maar wijder,
Langs alle huizen lagen lichtfestoenen,
Van alle daken daverden klaroenen
En door de straten reed een gouden rijder.

De Zon toog vóór met koperen blazoenen,
Als stedemaagd, heraut en begeleider: -
Het was de bloode Herfst, de schoone strijder,
Zijn bloote beenen stake' in gele schoenen.

Zoo rijdt de vreugd mijn wijde poorten binnen,
Verguldt het woonhuis der gestorven jaren
En zet de vensters van mijn oogen open, -

Mijn vlugge voeten wille' een dans beginnen: - -
Mijn handen reiken aan de losse blâren -
Om mij zie ik bedrukte menschen loopen.

XXXII.**September.**

September! laat uw open grijze vanen
Door koele luchten, schoone straten gaan, -
Het gave goud ligt op uw zegebaan,
Druipt van uw fijne wapperende manen;

Den puren honig laat ge in harten staan:
Gewasschen goud in glad-gevlochten spanen, -
Uw adem is ons tot het lijf gegaan
En blaast ons, jonge goôn, langs nieuwe banen.

Op kameraden! grijpt het najaarsooft,
Laat wijn en wingerd om uw schansen glijden
En zet een krans op 't vastberaden hoofd;

Drukt uw bewusten zin in 't jaargetijde,
Dat met zijn kloeken wind uw vlagge looft,
Dat waait uw woord langs Holland's vlakke weiden!

XXXIII.**Ochtend.**

De fonkelende dag rijst vroolijk uit de hoven
 En door de luchten vaart een tintlend najaarslied,
 De grijze hovenier glimlacht en zwijgt daarboven
 Als hij zijn gelen tuin en schoone loovers ziet;

En dat gebogen blinde volk wil slechts gelooven
 Aan 't klamme zure zweet, dat brood en leven biedt,
 Het staat van wind en goud en zonnelicht bestoven,
 Het werkt voor 'n grooten heer, - iets grooters kent het niet.

O! koom' die blijde dag, dat zich uw hoofden heffen
 Als bloemen in het licht, het onverbleeklijke,
 Dat het uw loutre ziel en leege oogen treffe, -

Koom' 't uur dat gij in rijen, onverbreeklijke,
 De schoonheid van uw aarde en hemel gaat beseffen,

 Kom over hen! o Schoonheid! onuitspreeklijke!

XXXIV.**Plicht.**

Zooals de dagen uit het Oosten rijzen, -
Na vaste vaart, die niemand kan beletten,
In 't weiflend West met goud geschreven wetten
Naar nieuwe dagen, nieuwe lichten wijzen;

Als door de nachten, tot ze in 't licht vergrijzen,
De starre' hun spoor in zuivre sferen zetten,
Die nooit een, menschenadem kan besmetten,
Waar nooit een dwaalt op onbewuste wijze: -

Zoo weet ik, dat deez' wereld reeds de banen
Van ieder mensch, van ieder wisslend wicht,
Tot ééne groote harmonie komt manen, -

Zoo wil ik, dat ik zelf mijn uren richt
Als strak-getoomde will'ge onderdanen
Naar éénen vromen, onontkoombren plicht!

XXXV.**Herfstregen.**

De regen kust mijn vensters weer,
De donkre winden sollen
Het droeve liedje van weleer
Langs alle huizebollen;

Een dorre tak gaat heen en weer,
En van zijn blâren rollen
De natte tranen telkens neer, -
Altijd weer volgezwollen.

O! met de zon om 't hoofd gewonden,
Met geld en goed en zoet-gezind -
Wien heeft de Mei geen vreugd gezonden!

Maar in den Herfst, bij regenwind, -
Zeg, heeft er één den moed gevonden - -
Ach! 'k weet - ik ben een heel laf kind!

XXXVI.**Maan-nacht.**

De gracelijke maan gespte 't satijnen
Kleed en zijden weefsel uit al de dalen
Der aarde saam tot 'n zilvren knoop van stralen,
Waaruit haar klaar gelaat stil hing te schijnen.

Toen kwam een stoet van pelgrims aan, de schrale
Noord-wind dreef hen besneeuwd door de woestijnen
Der heemle', hun vilten pij aan flarde' in 't fijne
Licht der maan, - - 'k dacht: vanwaar? om wat te halen?

Wij zijn die pelgrims door de sneeuw der tijden,
Wij vragen niet vanwaar - noch uit welk lijden, -
Wel weten wij waarnaar wij barvoets gaan;

En soms - soms dwaalt een heldere gedachte
Naar 't blijde kind van latere geslachten,
Als 't onze schimmen ziet bij lichte maan.

XXXVII.**Najaarsdroom.**

De Zomer is voorbij - voorbij!
Langs alle vensternissen
Staan madelieven, rij - aan rij
In lange witte rissen.

Als 't avond is, te rust - te rust!
Dan klim ik op de daken,
De blanke maan die kust - die kust
Margrieten tot ontwaken.

De bloemen groeien zacht - zoo zacht,
Die wind ik om mijn vingers,
Dan strooi ik door den nacht - den nacht
Die witte bloemenslingers.

En 's morgens vroeg, bij dag - bij dag,
Dan zijn de menschen mooier,
Dan vragen zij: wie zag - wie zag
Dien zilvren sterrenstrooier? -

De dagen gaan voorbij - voorbij!
Ach ik kan in mijn leven
Den menschen zoo, bij tij - bij tij,
Niet meer dan bloemen geven!

XXXVIII.**Na de bui.**

De lucht is 'n beetje blauw,
Het water rimpelt even
Van de eerste winterkou,
Wat doode blâren bleven.

De zon gaat uit den rouw,
Komt bij de kabbels beven,
Mijn versche bruid - o! nou,
Nou kom je bij me leven!

Diep in me breekt een oude snaar,
Een ander gaat het winnen, -

Wat klinkt die hel, wat klinkt die klaar,
Nou kijkt de zon naar binnen!

O! ik sta naakt in 't late jaar,
Nou gaat een lied beginnen!

XXXIX.**Herdenking.**

De blâre' om onze voeten,
De regen om ons hoofd, -
De Herfst zag ons ontmoeten,
Die Herfst had veel beloofd, -
De blâre' om onze voeten.

En 't liedje uit de boomen,
De bloemen van den grond
En al die zomerdroomen
Danste' in onz' harten rond, -
En 't liedje uit de boomen.

En wij vergaten 't leven,
De menschen om ons heen, -
Wij hadde' een droom geweven
Om beî onz' harten heen, -
En wij vergaten 't leven.

Twee lichte wilde zaden
Dreven wij in den wind,
Van 't spelen nooit verzaden
En voor elkander blind, -
Twee lichte wilde zaden.

De Zomer kwam ons vragen
De bloemen uit het zaad, - -
Twee vreemde bloemen zagen
We elkander in 't gelaat, -
De Zomer kwam ons vragen.

De blâre' om onze voeten,
In 't late najaarsweer,
Kwamen we elkaar te ontmoeten,
Wij kende' elkaar niet meer, -
De blâre' om onze voeten.

XL.**Zonnestraal.**

Grijs was de herfstdag in zijn nevelkleed,
Grijs was het wijze boek, waar ik uit las
Van lang-vergane tijd, die eenmaal was,
Van lang-vergane mensen en hun leed.

Ik zocht naar 't hart dat in die woorden was,
De hand die mij de poorten opendeed
Van 't komend land, dat niemand - niemand weet,
Maar menig zoekt achter zijn vensterglas.

Toen viel de gouden zon op al die woorden
En lachte 't leven in dien najaarsdag
En leefde 't land, dat niemand nog behoorde: -

Hartstochtelijke kameraden! lag
Altijd, altijd de zon zoo in uw woorden
Als op dat stille boek die lichte lach!

XLI.**Kerkhof.**

Om 't grauwood dak en de' ouden torentronk
Der kerk vlotte de vroege nacht, - veraf
Ging 'n boerenpaard, waarvan de holle draf
Dof tegen 't bleek-geworden muurtje klonk;

De steenen bisschop boog zijn krommen staf
Zeegnend, - bij 'n scheef-gezakten Christus wonk
Nu en dan een schemerend blad, dat zonk -
En zachtjes vluchtte naar 'n vervallen graf.

Zoo daalt nog soms een losgerafeld blad
Bij wat ik lang diep in mijn hart begroef,
Waarnaar 'k mij zelven nooit meer, nooit meer vraag;

Ver dooft in 't donker nog een paardenhoef,
De scheemring zinkt op 't ritselfende pad, -
Achter mij valt de nacht om 'n doodenhaag.

XLII.**De wind.**

De wind sluipt door den donkren nacht,
Hij woelt door doode blâren, -
Luister! die lange bange klacht -
De wind zal niet bedaren.

De wind huilt door het dorre hout,
Hij rukt aan alle ruiten, -
't Is binnen stil, 't is binnen koud -
Hoor! hoe de wind kan fluiten!

De wind komt aan mijn dichte deur - -
Hij wil bij mij naar binnen, -
Daar is een oude diepe scheur -
Wat wil de wind beginnen?

De wind gaat door mijn donker huis -
Hij draagt het oud verleden! -
Hij rakelt in het kil fornuis,
In de asch van mijn gebeden!

De wind drijft het verlopen tij
Uit lang-vergane dagen, -
De golven komen dichterbij -
Ik zie ze dooden dragen!

Het rijst al om mijn donker hoofd,
 Het joelt voorbij mijn oogen - -
 Ai mij! ik had dat lang gedoofd! -
 'O! wind heb mededoogen!

Neem weer, neem mee dien ouden last!
 Wat eens mijn oogen zochten -
 Waarnaar ik eenmaal heb getast -
 Neem 't op uw verre tochten!

O! bange wind ga van mijn borst:
 Waarnaar 'k met leege handen - -
 Waarnaar mijn heete mond gedorst -
 Neem het naar verre landen!

En al waarvoor ik heb geschreid,
 Waarom ik nòg moet snikken -
 O! waai het, waai het, wijd en zijd,
 Waar nooit mijn oogen blikken!

Neem alles wat eens is geweest
 Op uw gevreesde vlerken,
 Draag 't uit mijn moe geworden geest,
 Leg 't in vergeten zerken!' - -

De wind vaart door mijn leege hart,
 Drijft mij langs oude paden, -
 De wind speelt met mijn oude smart
 Als met de dorre bladen.

De wind voert me in het donker veld,
Hij vraagt er al mijn tranen: - - -
De wind heeft me alles weerverteld! -
Hij zwaait zijn zwarte vanen.

De wind gaat door, - hoor! hoe hij lacht!
Hij wilde niets meer sparen, - - -
Ik ben alleen - en in den nacht
Zit ik hem na te staren.

XLIII.**Herfstmuziek.**

De Herfst is het lied van herinnering,
 Hij vlecht om uw voorhoofd den gelen laurier,
 Hij strooit voor uw voeten de zoete vlier, -
 Door uw ziel gaat een siddering; - -
 Uw hart is een viool,
 De Herfst vaart zachtjes door de snaren, -
 Verlaten kind, keer tot de menschen weer!

De herfstwind zingt van een verloren ding,
 Bij u weent hij aan een gebroken klavier,
 Uw oogen zijn goud van zijn gulden vier,
 Om uw mond is een tinteling; - -
 De vlam die in u school
 Is uit uw open hart gevaren, -
 Verlaten kind, keer tot de menschen weer!

Het herfstlied beklagt u, o sterveling!
 Ach! lees niet in zijn geel geworden brevier,
 Zoek nimmer naar het droog-gewaaide wier
 Langs de stranden - o zwerveling! - -
 Uw pad daalt uit den dool
 Omlaag langs goud gevallen blâren, -
 Verlaten kind, keer tot de menschen weer!

XLIV.**Avond.**

De zwarte takken
In den wind,
De blâren zakken
Om 'n menschenkind.

Bij 'n boerenwagen
Werkt een man,
De wolken dragen
Het duister an.

Boven die beiden
Rijst een ster,
Over de weiden, -
Heel - heel ver!

XLV.
Verdwaald.

Sterreft de Herrefst al -?
De boomen zijn stiller,
Soms gaat een triller
Door het duindal.

Heeft daar een haan gekraaid -?
De neveling dommelt,
Een blaadje schommelt -
Is weggewaaid.

Ruischt daar het gele riet -?
Een vrouwtje dat sprokkelt,
Hoor! de wind tokkelt -
Zij hoort het niet.

Rijs uit dien dorren schoot -!
Kind keer van je zwerven!
Wou je hier sterven? -
Hier is de dood!

XLVI.**Herfstliedje.**

De takken zijn dun,
Ik ruik de run
Van de eiken, -

De berken zijn wit,
Op een bank zit
Ik te kijken.

Daar klautert het licht
- Wat mooi gezicht! -
Door de takken naar boven:

't Is allemaal louter
Goud, o! je zoudt er
Wel van willen rooven!

De wind zit in de
Gele linde
Wat te vertellen, -

Kijk! dien kastanje:
Daarvan kan je
De blâre' al tellen!

O! o! daar begint
Die woelige wind
Ze te vergaren - -

Goud! goud! is het ooft,
Over mijn hoofd
Rollen de blâren!

XLVII.**De ontmoeting.**

Wit was de hemel als melk,
Zilverbeslagen,
Schoon was de aarde, en welk
Bij de bosschagen, -

Een geitje blaatte, een fijn gerucht,
Een jong geluidje in de lucht!

Blauw was de herfstige hemel,
Zilvergeluifeld,
Ijl was het zonnegewemel,
Lichter bestuiveld, -

Een koetje loeide van nabij,
Een frisch geluid in Holland's wei!

Toen werd de hemel heel goud,
Gulden de wereld!
Geel was het fonkelend hout,
Zilverbepereld! -

Een vogel float op de oude heg,
Een windje blies de wolken weg!

Wijd was de hemel, eindeloos,
Wijd was de aarde!
Klein was het hartje, hopeloos,
Dat niet bedaarde: -

Een kindje schreide, - vroeg me om geld,
Een klein geluidje in 't groote veld!

XLVIII.**De eenzame schoonheid.**

Te zwaar is de Schoonheid alleen te dragen!
Volk waar zijt gij -?
O! helpt mij de trage hemelen schragen,
Draagt ze met mij!

Laag hangen de wolken over de gronden -
Varen voorbij!
Houde' u de donkere steden gebonden
In hun galei?

Dof dreunt de zee onder de eenzame luchten
Aan Holland's zij!
Late' u die sterreke steden niet vluchten
Diep uit de wei?

Hoog gaan de schuimende kantlende golven,
Schoort ze met mij!
Schoon volk! heeft het gele geld u bedolven
Onder de klei?

Schudt dan uw boeien, trekt op naar de stranden!
Schoudert uw rij!
Strijdend schoon volk schakelt samen uw handen!
Viert het getij!

Diep duiken de zeeën, hoog drage' hun kruinen
Een witte spreij!
Vollek van Holland! bestorrem de duinen,
Loop storm met mij! -

Duisterder schuiven de nev'len in risten
Ver naar het IJ, -
Blaas ze heen uit volle longen, die misten,
Ken uw waardij! - -

Aan het eenzame strand wanklen mijn voeten, -
O! waar zijt gij -?
Schoon volk! ga met mij de Schoonheid begroeten -
O! sta mij bij!

XLIX.**Vergeef mij.**

Alles is doodstil, -
 Zoo wit is de maan,
Zij schilfert wat kil
 Zilver in de laan, -
 Mijn hart is heel stil.

Alles lijkt heilig, -
 Ach! alleen één woord
Rust niet - - 't is veilig,
 Niets heeft me gehoord, -
 De aarde is heilig.

O! bij dat woord schreit
 Iets in het duister, -
Heeft dan niet de tijd
 Zijn wijden luister
 Voor mij opengeleid?

Ach! àl wat hij bracht, -
 Den heerlijken droom
Van een schoon geslacht -
 Ik gaf 't voor den zoom
 Van 'n kleed in den nacht!

'k Gaf 't - o! vergeef mij -
Als 't 'n hoofdje tusschen
Beî mijn armen lei,
Om het te kussen - -
Vergeef! - vergeef mij!

IV.

L.**De gravers.**

Zwanger is de aard van een schat,
Vol van juweelen, -
Gaaf gij dat duizelig pad,
Breekt uit de banden der stad,
Scheurt uw gareelen!

Diep in dien donkeren schoot
Branden karbonkels, -
Harder dan uw harde brood,
Zuiver, als uw harten groot,
Rood als ranonkels!

Steekt dan uw lichttoorts in top,
Daalt in de mijnen!
Graaft daar met uw hand, uw kop,
Haalt ze uit het duister op,
Rood van robijnen!

Vast in den rotswand gekneld,
Gaaf in de groeven, -
Het vuur langs uw lonten snelt -
't Steen stort voor uw wild geweld!
Staat in uw kloefen!

Ruig is nog hun baardig kleed, -
Scheert ze in uw handen!
Welt ze in uw heete zweet,
Snijdt ze aan een zuivre spleet,
Schilt ze uit hun randen!

Zet ze op het ijzer wiel,
Maakt diamanten! - -
Wet dat aan uw eigen ziel,
Waar nimmer de zon in viel
Van alle kanten!

Maats! diep in uw eigen borst
Liggen juweelen!
Schaaft ze uit hun ruwe korst -
Graaft! graaft! tot uw levensdorst
Barst uit uw kelen!

LI.

Socialistenmarsch.

Maats! laat je borrel en pint er eens staan,
Wij moeten wat zieltjes gaan winnen,
Hier valt nog iets meer dan uit vrijen te gaan, -
Hei! daar zal een liedje beginnen!

En ons hart houdt de maat -
Hoor! de trommel die slaat:

Kom op! kom op! recht op je kop!
Kruip daar uit je donkere holen,
Haal op! haal op! uit keet en slop
En slijp aan de keien je zolen!

Heisa, joech heisa! kom allemaal mee!
Holdrio! holdrio hee!! -

Maats! gooi je muts in de vroolijke lucht,
Kom van je karwei tot ons, makkers!
Kijk, in onze hand ligt een heerlijke vrucht,
Wij strooien het zaad in de akkers!

En ons hart houdt de maat -
Hoor! de trommel die slaat:

Vooruit! vooruit! de tijd die luidt
 Den dommen en dooven te schande!
 Haal uit! haal uit! een nieuw geluid
 Juicht over de dampige landen!

Heisa, joech heisa! kom allemaal mee!
 Holdrio! holdrio hee!! -

Maats! waar wij gaan gaat een bloeiende vlam,
 Wij vechten voor vrolijker dagen!
 Vóór ons leidt de weg over angel en dam,
 Wij weten: zij winnen die wagen!

En ons hart houdt de maat -
 Hoor! de trommel die slaat:

Ruk aan! ruk aan! bij wimpel en vaan!
 Zij zakken, die waggelende wallen,
 Pak aan! pak aan! een nieuwe baan
 Is recht voor ons opengevallen!

Heisa, joech heisa! kom allemaal mee!
 Holdrio! holdrio hee!! -

Maats! om ons hoofd draaft de lustige wind,
 De daavrende klokken die luien!
 Beluie het eerste gelukkige kind,
 Geboren bij stormende buien!

En ons hart houdt de maat -
 Hoor! de trommel die slaat:

Hou recht! hou recht! in 't vol gevecht!
Wat rot is dat zakt naar beneden,
Maak recht! maak recht! genoeg geknecht!
Ons helpen geen God, geen gebeden!

Heisa, joech heisa! kom allemaal mee!
Holdrio! holdrio hee!! -

Maats! zie daar tuimelt de zon in de straat,
Ons haantje dat kraait er victorie!
Betakel, betimmer den rijzenden staat!
Om ons leit het licht al zijn glorie!

En ons hart houdt de maat -
Hoor! de trommel die slaat:

Het daagt! het daagt! de hemel draagt
Ons licht naar de uiterste grenzen!
Verdraagt! verdraagt elkaar! verjaagt
Den nacht uit de harten der mensen!

Heisa, joech heisa! kom allemaal mee!
Holdrio! holdrio hee!! -

LII.**Episch fragment.**

De Zondagmiddag is vol waardigheid; -
 De feestlijkheid der mensche' is de aardigheid
 Van heel den langen lieven dag: de grond
 Is schoon van 't waaie' en hard en grijs, maar blond
 In 't park, of bruin van platgetreden blâren
 - Een zacht tapijt voor wandelaars; - de klare
 En vriendelijke zon lacht in het blauw
 Der lucht - witgepenseeld, - de bitse kou
 Bijt in de roode wange' als appels, de oogen
 Zijn vol van 't versch Novemberweer, de droge
 Fleurige weg is vol van kleur, de schoenen
 Kraken, de stijf-satijnen rok ruischt, zoenen
 Klappen soms. -----
 ---- Ziel! - de man, de vrouw, de kinders,
 - De hupsche kleine' als opgezette vlinders -
 Wandelen knus, plezierig-ferm, maar deftig
 Vooral, in 't openbaar, - geen mensch is heftig;
 De mindre man - kleiner gefortuneerd,
 Die toch, gezete', in goeden doen verkeert -
 Drijft zachtjes naast zijn vrouw den kinderwagen
 Vóór zich, tevrede' in ernstig welbehagen;
 De dienstmaagd vrijt - zij heeft haar dag - en pronkt
 Aan de' arm van een soldaat, - langs zijn rug lonkt
 Ze heel gezellig kneutrig naar een ander,
 Een kameraad, - 't lijkt: alles kent elkander;
 Soms glipt een gladgepoetste equipage
 Ietwat stoutmoedig voort langs zoo'n vrijage; -

Hoog boven allen gaan de drukke sportlui,
 Ook Zondagsch aangedaan met witte trui.

 Elk denkt aan 't zijn': - de man aan zijn pantoffels,
 Zijn borrel, 't maal, - zijn vrouwtje aan de stoffels
 Van dienstbode' en aan de kleintjes, - en let
 Op Jan en Jans, die in de Zondagspret
 Kleine geheimpjes wete', of bluffe' op 't pak,
 Of Pa's geleerdheid, - denke' aan school; - - - -

----- De strak-
 Gespannen lucht verflenst: een baljapon,
 Die langzaam kreukt uit de effen plooi; de zon
 Staat in het schemrig West en krijgt een kleurtje,
 En hier en daar aan straat klapt al een deurtje
 Dicht, en 't gezin is in het warrem hokje
 En Ma belooft bij 't avondspel een grogje.

 Ai! ai! ai! kindre' op Zondag's hobbelpaard,
 Weest toch bedachtzaam, en bedaard - bedaard!

LIII.**Mist.**

Vandaag is het niet vroolijk -
 De mist dreint in de straat, -
 Het is doodelijk - doodlijk!
 Als grauwe luizen gaat
 Het volk zijn wankelen weeg
 Onder de rokken van een helleveeg -
 Hallo!

Over de vette steenen
 Stolt het goud van een lamp,
 Uit een boos oog beschenen
 Staat er de menschenramp!
 Wat zouden ze doen bij zoo'n licht?
 Daar wordt wel wat smerigs verricht -
 Hallo!

Daar staan ze als paddenstoelen -
 Een zwart, giftig gedoe, -
 O! konden ze het voelen -
 Maar hun harten zijn toe!
 Er zwerft een roep in den mist,
 De roep van een vent - wie is 't? wie is 't? -
 Hallo!

Het is hier om te stikken -
Daar hangt een hart te koop! -
Daar staat iemand te likken
Aan de donkere stroop
Van bedorven verdriet -
Heila! doe dat niet! - doe dat niet! -
Hallo!

Des te mooier: door 'n zure
Straat je hart als een schuit
Vol met bloemen te sturen,
Met een groot licht vooruit!
Hallo! wij dragen den tijd als een schat
In beï onze handen door de stad -
Hallo!

LIV.**Chrysanten.**

Er is iets erg plezierigs: -
De rook van mijn pijp
Heeft vanavond iets zwierigs,
Dat 'k heel goed begrijp.

Kijk me daar die chrysanten
In mijn bruinen pot!
't Zijn mijn trouwe trawanten,
Van heel groot genot!

Kom! - wat tabak en bloemen
En 'n klein beetje kijk
Op wat we 'mensen' noemen -
Dat maakt je al rijk!

Old boy! in je ouwe tranen
Vind je zaad genoeg
Om te plante' in de banen
Achteraan je ploeg, -

Want de aarde waarop we leven
Is waarachtig toch te mooi,
Om niet pijp en bloemen te geven
Aan de godganschlijke zoon!

LV.**De tocht naar de ster.***(Marschlied.)*

Rept uit den schemer uw schuchtere voeten,
 Rijst uit het dal om 't licht te begroeten,
 Dat zegenrijk valt in uw schoot, -
 Heel de aard gaat in bloed en in oorelog onder,
 Uit haar rookende asch stijgt een heerelijk wonder,
 Dat harten de ruimten instoot: -
 Die poolster zal uw leven bestieren,
 Haar licht zult ge met ons vieren,
 Voort! voort!

Wascht van uw vingers wat leeds er bleef kleven,
 Grijpt de smart, voor uw aanzicht geweven
 Als water om 't venster uwer ziel, -
 Zet de sluizen van uw oogen wagenwijd open,
 Tot het licht van die ster om uw hart is geloopt
 Als golve' om den rand van een kiel: -
 Uw leven gaat omhoog naar die stralen,
 Uw weg klimt op uit de dalen,
 Voort! voort!

Vouwt om het licht van die leidstar uw handen,
 Haalt uw nek uit het zweet en de schande
 Van uw laag-gebogen gewricht! -

Laat het juk van uw jammer uw schouders nog knellen:
De muziek van uw hart zal den optocht verzellen,
Die aanstuift als kaf tot het licht: -
Laat vieren al die vlottende teugels,
Uw ziel draagt levende vleugels!
Voort! voort!

Diep is de geul waar uw beenen door trappen,
Vast is het zog, dat zuigt om de stappen
Van uwen steigerenden voet, -
Lijkt het heir in den afgrond dier sterre aan dwergen:
Bouwt uw nobelen geest als een burcht op de bergen,
Het rijzende licht te gemoet: -
Geen blikken zien terug naar beneden,
Wij graven zelve de treden,
Voort! voort!

Raapt in uw vlucht hèm die vóór u neerzakte,
Roept het alarm in 't hart dat verzwakte,
Of laf zich in wanhoop verschanst, -
In uw oog sta de vlam van uw schoone ontroering,
Tot de lucht met het vuur uwer heete vervoering
Uw rustige morgenster kranst: -
Tot haar licht in lichter dag vergaat,
Tot gij staat in den dageraad - -
Voort! voort!

LVI.
Oudejaarsavond.
(1900.)

Vrienden! wij moeten danken de jaren die besloten zijn: -
Zij hebben ons geleerd, en hunne kerven zijn geschreven op ons gebeente.
dank!

In het Westen heeft de Tijd de bloed-besmeerde poorten gesloten, -
De Dood heeft haar vernageld met de zilveren sterren van den hemel.
dank!

Wij weten waarom de bleeke hoofden der verslagenen zijn gevallen¹⁾
Als witte sneeuwvlokken in den nacht.
dank!

De sneeuw is gedaald als een doodshemd over de wereld, -
Wij weten dat het bloed nog heet is, waarvan de velden zijn gedrenkt.
dank!

De lichte vensters der kerken hebben onze oogen niet verblind,

1) Toespeling op den Zuid-Afrikaanschen oorlog.

Want ons hart is grooter dan de ruimten hunner schepen.
dank!

Wij hebben niet genomen het vleesch en het bloed van Christus,
Want de Christenen hebben óns vleesch gegeten en ónze tranen gedronken.
dank!

Wij zijn moeten afklimmen in de aarde om er goud te graven,
En daarom hebben wij de sterren aan den lichten hemel kunnen zien.
dank!

In de diepten hebben wij de ijzeren sleutels gevonden,
Die geroest waren in het bloed onzer vaders.
dank!

De eeuw is voorbijgegaan, en haar schaduw is in ons gebleven
Als het oog van een karrepaard, dat sterft voor onze voeten.
dank!

De sneeuw is om onze schouders gevallen tot een zinnebeeld,
Want wij zijn de witte pilaren, waarop onze kinderen zullen bouwen.
dank!

Luister naar de uren, die wegrijden als heksen in den nacht! -
Hoor naar de uren, die om onze hoofden vallen als een krans primula-veris!
dank!

Vrienden! wij zijn uitgegaan in den nacht, - -
Maar de morgen zal uit onze handen opbloeien als een tuil van witte violen!
dank!

LVII.**In den morgen.**

Die heele hemel is zoo wijd,
En al zijn lichte heerlijkheid
Klimt langs den dageraad in top
En tuigt de grage aarde op,
De wind waait uit het hemelwak
En blaast de koele waters strak
En Holland's schoone verven bloot, -
De wereld is zoo groot, zoo groot,
De wereld is zoo wondermooi -
Wees jij gelukkig kind!

De fiere zon houdt open feest,
Dat is nog nooit zoo mooi geweest,
Zij leit haar gulle overdaad
In alles wat maar openstaat,
En van haar parelende kroon
Druipt alles in mijn eigen woon,
Valt alles in mijn eigen schoot, -
De wereld is zoo groot, zoo groot,
De wereld is zoo wondermooi -
Wees jij gelukkig kind!

Wat ik het mooist en moeilijkst vond,
Is: in den lichten ochtendstond
Met gulzigheid niet heel alleen
Over gebogen ruggen heen
Den milden morgen aan te zien -
Maar ook te hopen, dat misschien
Een hart zijn luiken openstoot, -
De wereld is zoo groot, zoo groot,
De wereld is zoo wondermooi -
Wees jij gelukkig kind!

LVIII.**Onder de lampekap.**

Het blozende rozeroode licht
 Kijkt als 'n jolig jongensgezicht
 In heel mooie kunst-paperassen, -
 Die oude lieve letters gaan
 Nou zoo lodderig eenzaam staan
 En maken zoo poovre grimassen!

Een nevel is over ze geweld,
 Als op het bleeke weeke veld
 Van golvige scheemrende klaver, -
 Als uit een rimpligen bloembol
 Groeit midden uit mijn hart een vol
 Lied als een gloeiende papaver!

Kameraden! de mooie muziek
 Van een malende molenwiek -
 Jouw gierende wijs wil ik vangen, -
 Spreidt mijn bevende vingers uit
 Op die helle gillende fluit! - -
 Ik zing van jouw strijd! jouw verlangen!

LIX.**De vlag.**

Onder die verschrikkelijke lucht
 Vaart, als 'n aaklig makabere klucht,
 De groote zwarte bruid
 Van dit sombere geslacht -
 Een donker-begruijde schuit
 Met een zwarte kolenvracht, -
 Die komt tegen den dompigen dag botsen
 En schuift iets doods onder de plonzige schotsen, -
 Het water plooit -
 't Dooit!

Jongen! sta nou als een toren pal
 Aan dien natten drassigen grachtwal, -
 Laat, diep uit je hart vandaan,
 In den roereloozen mist,
 Langzaam 't vaandel opengaan
 Op die donkere doodkist, -
 Daar hangt het hoopvol over 't treurige water!
 Daar heeft het heel zijn kleuren-lachenden schater
 Opengestrooid -
 't Dooit!

Gebogen gaan ze over de brug, -
Waarom zijn die gestalten zoo stug
In hun triestig verdriet -
Maar zien ze dan door het rag
Van den rege' uit mijn hart niet
Die prachtige stille vlag -?
Ach nee! hun blinde leed maakt ze nog lammer,
En hun eindlijke vreugd - o! wat innig jammer -
Zien ze die ooit? -
't Dooit!

LX.**Maart.**

Nou is de Winter weggeruimd,
Die aan de aard zat vastgevroren,
Nou is het vuil er afgeschuimd
En komt de bloote grond te voren.

Maart heeft de korst al schoongespoeld
En blaast er op om 't af te drogen;
Zijn eigen borst is blootgewoeld - -
Daar gaat die knaap: - zijn donkre oogen,

Als vijvers waar een bloem in drijft,
- Maar waar geen bodem is te schouwen
En 't wijze water doodstil blijft -
Kijken in ledige landouwen;

Hij houdt een dood blad in zijn mond,
En blaast het weg - een vreemden vlinder! -
Dan zoekt hij ijvrig aan den grond: -
Hij is de mooie bloemenvinder,

Waarnaar de eerste krokus gluurt
En opkijkt uit haar winterdroomen -
Luister! een lijster tureluurt
Al ginder in de hooge boomen!

Die heeft het gure tij al lief!
 Die roept het licht om mee te spelen:
 Wat zou zoo'n looze lentedief
 Anders dan zonnestrallen stelen?

Daar zijgt de zon in 't waterland
 En lacht een rimpling in de slooten, - -
 De jonge Maart slaapt aan den kant,
 Met de eerste bloem, bij de eerste loten.

De schrale aard leek uitgeteerd
 En afgeleefd in al haar naden
 En zwarte voegen, - zie! nou keert
 Haar jeugd uit de geleden schade.

Zij heeft gedragen en gebaard
 Al zooveel eindelooze malen -
 Nou staat haar stil gelaat verklaard
 En gaat zij rustig ademhalen.

Zoo'n lieven lach heeft ook een vrouw,
 Als ze uit het bleeke bed weer 't leven
 Ziet en aanneemt en weer de vouw
 Van naar verdriet heeft gladgewreven.

Als aard en akker draagt ons hoofd
 De voren van zijn wil en werken, -
 Geen hand die uit die voegen rooft,
 Geen wind die ons de diepe merken

Van 't leven en het weten neemt!

Leun gij dan, maat, op de oude spade!
 Zie naar dien gaard en klaren beemd,
 En lees de vrucht van al uw daden

En al uw kommer in den lach
 Van wat vergaat en wordt geboren: -
 Uw leven is een dorre dag, -
 Hebt gij een dooden schijn verloren -

Zij gij 't die de eerste paaschbloem vindt
 Om daar de aard mee af te roomen,
 Tot de eerste Mei uw dorstig kind
 Over zijn bloesems heen ziet komen,

En gij in den gerusten schoot
 Van Holland's wei u leit te slapen; - -
 Maar 't leven verft uw lijf nog rood!
 En roept uw klaren geest te wapen

In 't werktuig dat uw leger teelt,
 In 't voorjaar dat uw moed zal dragen,
 Uw onder-gang en op-tocht beeldt
 In de gedaante van de dagen,

Wier ring in u zijn orde herschept.

O gij! gedenk den stillen maaier,
 Die vroeg genoeg zijn voeten rept -
 Zie! zie! daarginder gaat een zaaier!

LXI.**Mei-verbeelding.**

De Lente, die jonge lichtzinnige meid,
 Heeft de eerst-open knoppen gevonden, -
 Dat heeft ze direct aan den hemel gezeid,
 Die direct om muziek heeft gezonden: -
 Daar stapt in haar gele japon
 En voortreflijk gedecolleteerd -
 Zij die meer zoo'n marsch componeert:
 De orkestmeesteresse - de zon!
 Zij opent haar nieuw exemplaar,
 En roept het orkest bij mekaar!

Het koper voorop, in een hallevé maan,
 Met bazuin en trompet en trombone,
 Dan het andere tuig - en heel achteraan
 Het orgel, met de pijsse' in colonne; --
 Een oogenblik is alles stom: -
 Mevrouw schudt haar kanten lapellen,
 Maar voor ze tot drie gaat tellen
 Kijkt zij nog eens achterom -
 Daar ziet ze nog juist het gevaar: -
 Goddorie de aarde is niet klaar!

Het orgel aan 't blaze' of het water inkrijgt,
 De trompet geeft een schreeuw - een fatale,
 De rest wordt ineens bleek - lacht witjes - en zwijgt,
 Als verzonken ze al in de finale -
 Op zijn eentje klaagt een klarinet; -
 Maar de zon, die 't stuk had vervaardigd,
 Verscheurt het ding diep verontwaardigd,
 En verdwijnt in haar kabinet; - -
 En beneê ziet de Lente zoo naar: -
 De schuld lag voornaamlijk aan haar.

 Kameraads! of 't jaren en dagen nog duurt -
 Maakt de aarde te voren in orde: -
 Ziet! als overal alles schoon is geschuurd,
 Je kindskinderen groot zijn geworden -
 Als dan weer de Lente den hemel indraaft
 En de schaatrende Mei wordt geboren
 En het daverend lied van den toren
 Je oud hoofd onder bloemen begraaft - -
 Dàn dàn is het oogenblik eindelijk daar: -
 Maats! maakt gij de aarde vast klaar!

LXII.**Aan mijn oude kamer.**

Vriend mijner jeugd! graftombe van de jaren,
Die 'k aan uw bleeke venster stom begroette,
Toeziener van mijn strijd en bittere boete: -
Hier komt het uur om uit uw stof te varen!

Het lust mij niet in de oude smart te wroeten,
Of 't oude boek van nieuws aan door te blaren,
Waar' 't ook om hier en daar iets liefs te garen: -
Vaarwel! - ontvang mijn diep-gevoelde groeten!

Zwijgende sombre maat! neem ten beware
Wat zonde en zweet en leed en - lach mag heeten,
En wil het aan een ander mensch besparen: -

Dat al behoeft de wereld niet te weten,
Geen ander zal het uit uw blik ervaren, -
Vaarwel! - eenmaal zal ik dat zelf vergeten!

LXIII.**Lente.**

De zon is verschenen!
De aarde straalt -
Zij heeft een verdwenen
Geluk in mijn oogen gehaald.

Ik ben alles vergeten
Wat ik zooeven wist -
Ach! wat is 't dat we weten?
Wat is 't! wat is 't!

Wat is 't dat we willen,
Dan de kranke aarde in 't
Zonlicht te tillen -
Als een arm ziek kind!